

R.D. Iacobi Marchantii Vitis Florigera

Marchantius, Jacobus

Coloniae Agrippinae, 1661

18. tripartita. 1. pars probat ex sacris literis, ignem in inferno. 2. dat rationem cur igne torqueantur damnati 3. agit de capacitate inferni, & de utili tormentorum eius consideratione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56381](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56381)

Mic. 10. Dicat ergo sacerdo corde quilibet Christianus: Scio, Domine, quod non est hominis via eius: nec viri est ut ambulet, & dirigat gressus suos. Gere ergo curam mei finis, quia fors felicitatis meæ in manibus tuis. Scio cui credidi, quia potens est depositum meum servare: et manibus & cura tua tota dependet salus mea. Atque, in cuius manibus securus illam collocarem, quam in illis quæ cœlum & terram, & omnia considerunt pro me? In cuius manibus melius, quam in illis quæ pro me clavis sunt confixæ & ligatæ, ut vincula peccatorum meorum dissolverent. In cuius manibus certius, quam illis quæ misericordia affluunt, nec desunt foramina, per quæ effluant, in quibus & ego descriptus sum, ut non possit mei oblivisci? Ita igitur curam mei finis gere, ô Domine Iesu, ut cum dixeris: *Ece venio cito; mox possim lætus respondere: Veni Domine Iesu. Veni & deduc me à turbine mundi & mari ejus procelloso, in quo tot perunt, & deduc, inquam, in salutis portum. Veni, & ab hoc sæculo nequam, in quo filii Adæ lachrymis consiliuntur, in regnum & gaudium deduc cœlesti. Veni, & transfer me ab exilio in patriam, à morte in vitam, à cinere in immortalitatem, à tempore volubili in firmam & beatam æternitatem.*

bitabit ex vobis cum ardoribus sempiternis? Quasi dicat: Si dolorem passim occurrantem: vel in capite per vertiginem, vel in renibus per calculum, vel in pectore per contorsionem & convulsionem illiam, vel in pedibus aut manibus per podagram aut chiram, vel in alio aliquo membro per luxationem aut divulsionem, ad horulam sustinentes, reclamatis rota animi vocisque contentione: Quid erit si ignem ardentissime devorantem, & acerbissimo dolore torquentem pari oporteat; non ad horam, non ad diem, non ad hebdomadam aut mensem; non ad annos centenos aut milenos, sed in sempiternum, & in seculum seculorum? O ignem, ô devorationem! ô ardorem! ô habitationem intolerabilem! Ex levi febris estuans, conjice quantæ sunt inferorum flammæ, dicebat sibi B. Franciscus Borgias febriçianus.

Nemo ergo negare potest, agnitum fuisse ignem tartareum, impiorum vertici impendentem, ex antiquo quamlibet tempore, Prophetis illi clare annuntiantibus, ut eos à flagitiis deterrent vice & voce Iudicis & Vindicis Dei. Quapropter rursus idem Propheta Isaias pronuntiavit: *Preparata est ab heri Tophet, à Rege preparata, profunda, dilatata. Nutrimenta eius, ignis & ligna multa. Elatus Domini, sicut torrens sulphuris, succedens eam.* Quid est Tophet? id est, gehenna & vallis profunda. Allosio sic ad vallem juxta Ierusalem, ubi suos Iudæi filios cremabant idolo Moloch; & ne euilatur eorum moverentur, pulsabant Tophet, id est tympana, inde dictus locus Tophetob similem quoque crudelitatem & incendium, infernus dictus est Tophet, & Gehenna ignis. Dici quoque potest infernus à tympano, Tophet, quia ad illum currunt impii velut ad sonum tympani.

Sed quare dicitur, *Preparata ab heri illud Heri*, omne tempus præteritum significat. Vnde significatur, quod ab initio mundi, à lapsu scilicet Angelorum primo die mundi, preparata fuerit gehenna ipsis & impiis omnibus, eorum consortio se per peccatum adiungentibus. Simul etiam significatur, damnatorum tormenta in inferno esse semper recentia, periade ac si ab hesternâ die inchoassent. Denique, & ipsa æternitas eorundem insinuat, quia in æternitate quodcumque sæculum spatium perinde est atque dies hesternæ: ideoque quovis æternitatis momento sic erit acer ille ignis gehennalis, ac si hodie arderet, & heri cœptus esset incendi. Sic stabile est, & immobile eius incendium, sicut stabile est & immobilis æternitas, nec revolutione seculorum immutatur, aut mitigatur.

Propterea etiam adjicitur: *Nutrimenta eius, Anima & ignis & ligna multa.* Hæc ligna, tanquam fomenta corpora ignis, sunt peccata: quæ in damnatis perennantia, damnatorum corpora & animæ vocantur ligna, si in viri inferni. *di ligno hæc sunt, in arido quid fiet? Item: Lignum si ceciderit, sive ad Austram, sive ad Aquilonem, sibi erit.*

LECT. 18. DE POENIS INFERNI.

Procemium. *Acra litteræ solent poenas inferni describere per ignem ardentem, per vermem corrodentem, per tenebras horribiles, per fletum & stridorem denarium. Per ista compendiose exprimitur omnis poena, quæ in inferno reperitur; sive sit poena illa, quam Theologi vocant Pœnam domini, quæ correspondet avertioni à Creatore, quam efficit peccatum; sive sit poena quam vocant Pœnam sensus, & correspondet conversioni inordinatæ ad creaturam: inveniturque illa etiam in omni peccato mortali, ut constat passim ex doctrina Theologorum. Hanc doctrinam deducunt ex illo: *Obstupescite cœlis & porte eius desolamini vehementer. Dua mala fecit populus meus: dereliquerunt me fontem vitæ; foderunt sibi cisternas dissipatas, quæ continere non valent aquas. Dereliquerunt fontem vitæ: ecce avertio à Creatore, foderunt cisternas dissipatas: ecce conversio ad inanes creaturas. His ergo duobus malis correspondent poenæ illæ sacris litteris expressæ, de quibus paulo specialius hic differere intendimus.**

Pars I. *Prima damnatorum poena per ignem ardentem significatur. Nam ignem improbus punientem in inferno, passim Scriptura, tam veteris, quam novi Testamenti agnoscit. In veteri Testamento fac luculente hæc de re differit Isaias, dum sic alloquitur impiis extremam eis vindictam minitans: *Quis poterit habitare de vobiscum igne devorante? quis habitabit ex vobis cum ardoribus sempiternis?**

Isa. 30.

propheta ignem inferni annunciant.

Luc. 23. Eccl. 11.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK PADERBORN

*Sulphur
nutrimen-
tum ignis
infernalis.*

Denique, & sulphur æternum, idemque semper manens, & semper ardens, nutrimentum dici potest huius ignis. Nec tamen nutrimento eger: quem status Domini, sicut torrens sulphuris, succendit, ut hic dicitur. Nempe ira & potentia divina jugiter illum conservat ignem, ut absque sui imminutione periret, & absque consumptione animas & corpora comburat.

Denique, hæc gehenna dicitur *Profunda & dilatata*. Profunda quidem, quia iuxta centrum terræ est locus iste incendiis. Dilata autem, quia innumeros hominum milliones capit, & qualis semper apertum habet, ut damnatos absorbeat. Nam *Dilatavit infernus animam suam, & aperuit os suum absque ullo termino*. Vnde inter infinita bilia numeratur, quæ nunquam dicunt, *Sufficit*.

Isaia. 5.

*Prov. 30.
Dent. 32.*

His conformiter dixerat olim Moyses in Canticulo suo: *Ignis succensus est in furore meo, & ardebit usque ad inferni novissima*. Quali dicit: *Vltio ira & furoris mei in impios parata est, & sese exercet per ignem ad inferni novissima pertingentem*. Etenim hic agi de igne inferni, testis est S. Gregorius lib. 18. Moral. capit. 12. Hunc autem ignem dicit succensum, tum quia in Dei prædestinatione & præsentia præparatus est, ut reprobos torquat: tum quia iam ab origine mundi cepit succendi, ut iam dictum est. Succensus quoque dicitur in furore Domini, quia firma Dei voluntas plectendi impios illum succendit, ut plectat eos horribili modo, sicut solet furor suggerere. Et hic ignis ardebit usque ad inferni novissima, quia non solum hic in terra, cum iudicaturus est Dominus, impios corripiet & involvet, sed illos etiam in infernum devolvit, ita ut in omnem æternitatem sit acturus in eos acerbissimè. Quare, docent Theologi ignem conflagrationis, quia omnia in cinerem rediget, & mixta vi sua dissolvit, ac in sua primordia ac simplicia principia rediget, postmodum reprobos data sententia involviturum, ut ad inferos eos devolvat, per totam æternitatem cum igne inferni eos torturus. Ergo de hoc igne verum est: *Ignis succensus est in furore meo, & montium fundamenta comburet, ardebitque usque ad inferni novissima*. Hæc ad ignem illum probandum ex veteri Testamento modo sufficiant instituto nostro.

Ignem inferni annuncia vit ipse Christus.
*Matt. 25.
Apoc. 20.*

In novo autem Testamento nimis notum est illud Domini: *Discedite à me maledicti in ignem æternum, qui paratus est diabolo & angelis eius*. Illud quoque: *Qui non est in vultu scriptus in libro vite, missus est in stagnum ignis*. De quo etiam igne sapius fit ibi mentio, sicut & in Epistolis S. Pauli ac S. Petri aliorumque Apostolorum. Fatendum igitur est, ignem verum, corporeumque, damnatos, tam angelos, quam homines torquere. Nec de igne figurato, aut metapharico hæc accipi possunt: nec de igne spiritali, quem non vult aliud esse Calvinus, quam apprehensionem qua reprobi

apprehendunt jugiter sibi Deum iratum. Allus est enim Ecclesiæ, & fidelium, & Theologorum sensus communis, de proprio igne Scripturas distas intelligens.

Quæres, cur Deus potius igne, quam alio supplicio damnatos torquat? Respondeo primo, si de hominibus agatur, ignem inferni omnino congruum esse ad puniendum in illis ignem concupiscentiæ, quo exarserunt in hac vita. Cum ergo magna pars orbis hoc igne pestifero concupiscentiæ correa in vitia & opera carnis sese precipitet, non mirum, si & alio igne jugiter crucietur in gehenna; ut sit per quæ peccat, per hæc & torquetur. Quapropter Isaia dicit irridens reprobos cum amaritudine: *Eecce vos omnes accendentes ignem, accingiti flammis quas succenditis*. De manu mea factum est hoc vobis, in doloribus dormietis. Quali dicit: *Ambulate nunc in incendio ignis inextinguibilis, & ludite in eo ac vinculis eius igneis, sicut in igne concupiscentiæ & vinculis eius vobis complacebatis*. Verum de manu mea id factum est vobis, in doloribus dormietis. Lætitia vestra in mærorem conversa est. Decumbetis inter ignes & cruciatu, hi erunt læti vestri & pulvilli, hoc manus mea decernit & exequitur, vobis ignem nunc perpetuo alens. Addo, quod ignis acerrimus sit supplicium, unde & illo uti sunt maxime Tyranni, quasi non inventientes atrocius: si tenus sit & longæ moræ, acerbissime torquet. Vel digitus in flammam cerei immisus hoc facis probat. Habet certe ignis maximam vim agendi & affligendi corpora, & per ea animas corpora informantes. Hinc dixerant antiqui: *Ignis suppliciorum ultimam est*.

Resp. 2. Si dæmonibus agatur, qui superbi spiritus sunt, rectè igne puniuntur, & detinentur in infimo terræ loco, quia supra Deum, qui ignis consumens est, sese extollere conati sunt, & supra alia exaltare solum suum, Quid sunt alia ignes lucidi? Quid cælum empyreum, nisi cælum ignitum & pellicidum instat ignis? Locus ergo infimus, in quo violenter detinentur, eos memores suæ facit superbiæ cum confusione. Ignis quoque, quo jugiter torquentur, eos memores facit, quod olim fulserint tanquam alba matutina, ignem & lucem divini amoris & sapientiæ præferentia, in cælo illo empyreo, ignito ac splendido. Nunc autem commutationem illam intelligunt confusibilem loci adeo sublimis & splendidi, in igne illo tenebroso & devorante, quasi retro cæcere, perpetuo conclusi.

Quocirca eis exprobratur apud Isaia sub figura Regis Babylonis: *Quomodo cecidisti de cælo Lucifer, qui mane oriebatur, qui dicebas in corde tuo: In cælum ascendam, super astra exaltabo solum meum, similis ero Altissimo*. Verum tamen ad infernum detraberis in profundum loci. An non hic vides, quomodo ad inferos detracta est superbia sublimis, æternum

eternum ibi plestendo? Item alibi exprobratur: Tu Cherub exiensus & protegens, & posui te in monte sancto Dei, in medio lapidum ignitorum ambulasti. Perfectus in vis tuis à die conditionis tue, donec in vena est iniquitas in te. Ibidem præcedit: Tu signaculum similitudinis, plenus sapientia & perfectus decore, in deliciis Paradisi Dei fuisi. Statim vero subijcitur: Et foramina tuas, in die qua condita es, præparata sunt. Quod postremum, nonnulli interpretantur de variis foraminibus & cavernis inferni & terræ, per quæ & in quæ ceciderunt Angeli rebelles, æternum puniendi in illis. Existimantque Luciferum cadentem, ex igne elemento adduxisse ignem illum qui loca subterranea & sulphurea flammæ, qui & deinde specialiter à Deo conservatur, ut illum puniat & ejus confortes. Huic in interpretatione favere videtur, quod Christus dicit: Videbam Satanam quasi fulgur de celo cadentem. Quasi dicat: Etiam in celo, quando Angeli rebellaverunt, & videbam Satanam eorum caput, quasi fulgur cadentem. Certe cum fulgure cadente ignis cadere solet, & ubi transit, combustibilia corrumpere. Angeli ergo, qui multi numero erant, in varias orbis partes ceciderunt, hinc in Europa, Asia, Africa, immò & in novo orbe to apparent hiatus & cavernæ, ignem emittentes. Hæc esse censetur quasi foramina & ora quædam inferni, jam ab initio sæculi, primo die, dum ceciderunt Angeli, illis præparata in vindictam, simulque hominibus eorum peccata imitantibus. Favere etiam potest, quod in eodem Ezechielis loco subjungitur de diabolo: Producam ignem de medio tui, qui comedat te. Ergo videtur secum attulisse ignem quo comeditur & involvitur. Hoc enim sonat illud: De medio tui. Ita Gabriel in chiro Ecclesie sancte Joannis Laceranensis Romæ quondam Concinator, in libro de novissimis tractat de inferno.

Luc. 10. Quæres secundo, quomodo hic ignis, cum sit corporeus, agat in animas, vel in spiritus corporeos? Respondeo, hæc de re disputare latius Theologos Scholasticos. Nobis sufficiat nunc dicere cum S. Augustino libr. 2. de Civit. cap. 10. cur non dicamus, quamvis miris, tamen veris modis, etiam spiritus incorporeos posse à corporalis ignis affligi si spiritus hominum, etiam ipsi perfecti in corpore, & nunc poterunt includi corporalibus membris, & tunc poterunt corporum suorum vinculis insalubriter alligari: Itaque ignis iste in spiritus non agit naturaliter, sed supernaturaliter, tanquam instrumentum omnipotentie Dei. Atque sicut naturaliter sentimus in anima dolorem, dum corpus igne cruciatur, cruciatur enim transit à corpore ad animam illi coherentem; ita supernaturaliter vi divina Deus per ignem efficere potest in anima separata talem dolorem & cruciatum, qualis naturaliter in anima corpori conjuncta existet.

Propterea etiam, quia agit ut instrumentum

Dei, non æqualiter in omnes agit, sed secundum peccata & demerita unum quemque torquet. Quæ Non agit de re sic loquitur S. Gregorius: Sicut in domo paritris mansiones multe sunt pro diversitate virtutis, in omnes sic pannatos diverso supplicio gehennæ ignibus subijcitur disparitas criminis. Que videlicet gehenna, quamvis cunctis una sit, non tamen cunctos una eademque qualitate succendit. Nam sicut uno Sole omnes tangimur, nec tamen sub uno eo ordine omnes aestuamus, quia iuxta qualitatem corporis sentitur etiam pondus caloris; sic damnatis & una est gehenna que afficit, & tamen non una omnes qualitate comburit: quia hic agit dispar valetudo corporum, hoc illic exhibet dispar causa meritorum. Hæc ille.

Quæres tertio, quomodo fieri possit, ut post iudicium tor damnatorum corpora infernus capiat? Respondet S. Bonaventura in 4. distinct. 44. ut, de n. a. 1. quest. 2. Dicit potest quod omnes homines qui nunc sunt, vix caperent millesimam partem terre, si simul essent. Si ergo omnes homines qui fuerunt ab initio usque in finem, vix excedunt homines qui nunc sunt in millesima proportione, omnes homines vix occuparent superficiem terre. Atque ita si concivitas maior est capacitatis, quam sit superficies terre, multo magis poterunt capi in concivitate terræ. Hæc S. Bonaventura, qui id ipsum explicatibilibus. Certe maius & terræ magnitudinem si expendamus, videbimus minimam eius partem incoli, atque in profunditate eius usque ad centrum spatia esse sufficientia, quibus contententur, immò quibus ample habitent damnati variis torquendi suppliciis. Neque tamen loci amplitudo prodest eis ad solatium, sed potius ad supplicium, quia de uno supplicio in aliud velut per varias carastas & equuleos raptantur & gyrantur; sicque quasi recentes cruciatus continuo experiuntur, per varietatem omnis generis poenarum, ita ut modò in altum rapti, modò in abyssum remergi, modò quæquam verum in orbem volvi videantur, ad majorem horrorem & cruciatum.

Quapropter, nimis arctè loqui videntur non nulli Theologi, qui asserunt locum inferni & spatium eius non excedere mille sexaginta stadia, tam in longum, quam in latum & profundum: quod spatium non foret nisi quinquaginta circiter leucarum, sive ducentorum milliariarum Italico. Locus inferni arctè tenet autem milliæ mille passus: stadium autem sit autem verò passus centum viginti quinque. Hanc sententiam probant ex illo: Nisse Angelus Apoc. 14. fulem suam acutam in terram, & vindemiarum vindemiarum terre, & misit in lacum vis Dei magnum: & calcatus est lacus extra civitatem, & exiit vis sanguis de lacu usque ad frenos equorum per stadia mille sexcenta. Per lacum itæ Dei infernus intelligitur, in quem reprobi tanquam botri-

mit-

Pars III. De capacitatis inferni, & de n. a. 1. quest. 2. Dicit potest quod omnes homines qui nunc sunt, vix caperent millesimam partem terre, si simul essent.

Ribera in Apoc. c. 14. Born. ibi.

Locus inferni arctè tenet autem verò passus centum viginti quinque.

mitentur, calcandi in æternum à dæmonibus extra civitatem, sive extra cælum & Sanctorum cœtum. Tanta autem erat strages reproborum, ut si locus quem in inferno obtinebunt, torcular foret, sanguis eorum calcatus decurreret per mille sexcenta stadia, ad altitudinem usque fræni equorum, si quis Sanctorum illac vellet equo discurrere. Hi nempe inducuntur tanquam victores equites, qui egrediuntur mentis gressibus ad contemplandam victoriam Christi de impiis, eorumque stragem. Itaque, cum hæc solum quoddam schemate describantur ad significandam cladem & victoriam, cladem quidem impiorum, victoriam autem Christi & Sanctorum; nihil inde certi potest concludi de spatio infernali. Quamvis verum sit divina potentia in tali spatio mille sexcentorum stadiorum posse coarctari omnia damnatorum corpora, quasi in lacum iræ Dei. Nec opus esset hic recurrere ad potentiam Dei absolutam, quia id etiam de potentia ejus ordinata fieri posset, quamvis forent nobis insupputabilia millia damnatorum. Quapropter nonnulli eos considerant in inferno conglobatos velut lateres aut lapides in fornace calcaria, aut velut carbones & ligna in cumulo eodem ardentia. Videri potest Lelius, de Attributis divinis l. 13. c. 24. hac de re fultus agens.

Vtile est horrorem inferni sepius considerare.

Exempl.

Quicquid sit de inferni capacitate & latitudine, sufficit nobis, quod *Lacus magnus iræ Dei* nominetur: quod quidem consideratione dignum est, ut illius horrorem concipiamus ad salutem, descendamusque in illum viventes, ne descendamus morientes. Sic in illum descendebar vivens ille S. Abbas, de quo vita Patrum lib. 7. c. 44. Cum ipsi duodecim convenissent ad colloquium spirituale, & quisquis interrogaretur, qui frequentius meditareretur tanquam stimulum ad virtutem; auditis undecim alii sublimia proponentibus, dixit: *Vos estis terreni Angeli, & cælestes homines. Ego autem iudicans me his indignum ob peccata mea ad iudicium me inferno, dicoque mihi: Esto cum quibus dignus es; isti post modicum annumeraberi.* Vide ergo ibi pares gemitus, & incessibiles lachrymas, Adspicio stridentes dentibus, & salientes toto corpore, & trementes à capite usque ad pedes. Video & mare ignis bullitis immanibile, & circumfluentes & mugientes, ut pueri aliqui usque ad cælos attingere, fluctus ignis; & in tremendo illo mari innumerabiles homines dejectos, & unâ voce omnes clamantes & ululantes simul, quales nemo super terram ululatus & voces unquam audierat, & sicut arentia omnis virgulet eremare, misericordiâ autem Dei se avertebat ab illis. Et tunc clamor genus hominum, quod audiat loqui, vel cui libet attendere, tantis mundi repositis malis. Et in his teneo mentem meam, luctum meditans, indignum me cælo & terrâ iudicans, reputansque quod scriptum est: *Fuerunt mihi lachrymæ meæ panis die ac nocte.* Hæc ille

psal. 41.

Opponendus est considerationi nostræ hic ignis, ignis enim nos infestat, & ad malum instigat ignis concupiscentiæ & cupiditatis, sicut monet S. Augustinus serm. 181. de temp. c. 18. ubi sic loquitur: *Hæc est ignis in recordare, & ignem illum gehennæ his qui tenentur, exagitant flammis libidinis, & cupiditatis opponit. Ignis hic qui in presenti est vita, absumit cuncta que recipit: ille vero quos susceperit, semper cruciat, & pœnæ suæ semper integros servat. Exoptet enim & in extingui bilis dicitur, non solum quia ipse non extinguitur, sed etiam quia nec eos quos susceperit, exinguet, aut perimet. Huius autem pœnæ, & ignis illius potentiam nulla vox reponere, nullus poterit sermo explicare: ubi sumus tormentorum ascendit in sæcula sæculorum.*

Reverunt S. Martinianum Eremitam, quâdam tentatione carnalis peccati infestatum, immisit manum in ignem, cumque gravissimè cruciaretur dixisse: *si non potes sustinere hunc ignem, & eius ardorem, quare tibi vis ignem æternum & eius ardorem intolerabilem peccando preparare & succedere?* Sic cessavit tentatio, ignisque concupiscentiæ ignis materialis ardore, ignisque æterni consideratione sopitus fuit.

Refert quoque venerab. Beda S. Furxam in spiritu rita raptum vidisse in aëre quatuorviginti quatuor annorum mundum succedebant. Cumque interrogaret quatuordecim Angelum ductorē suum, quoniam essent illi ignis, responsum accepit. *Vnus est ignis mendacis, quem vidit, homines in sui perniciem excitant, quando minime implent quod in Baptismo promiserunt, abrenunciare scilicet, Sarcinæ & omnibus operibus ejus. Alter est ignis cupiditatis, cum mundi divitiis avariæ cœlestium proponunt. Tertius est ignis dissensionis, cum animo; proximorum etiam in supervacuis rebus offendere non formidant. Quartus est ignis impietatis. Cum infirmiores spoliare, & eis fraudem facere pro nihilo ducunt. Ignis verò crepitans in majus, est. Quis est unus; & appropinquabat Viro Dei Furxam, cimensque hunc ignem minacem, S. Angelo dicebat: Ignis mihi appropinquat. Cui Angelus respondit: *Quod non accendisti, non ardebit in te. Licet enim terribilis & grandis sit ignis iste, tamen secundum meritum operum singulis examinat, quia unusquisque cupiditatis in isto igne ardebit. Sicut enim corpus ardet per luxuriam voluptatem, ita & anima per debitam pœnā. Hæc Beda lib. 3. hist. c. 29. Ex hist. ergo patet, unumquemque sibi iniquitate suâ æternum accendere ignem, nullaque alia nutrimenta ignis illius æterni esse nisi peccata nostra: quæ quandoquidem in damnatis semper remanent, & numquam expiantur, ideo semper ignis ille nutritur & perennat. Felices hi qui sibi illum extinguunt, dum tempus est, per penitentiam & luctum. Vna contriti cordis lachryma, ignea omnia ista vincula, quibus peccator obnoxius se reddat, dissolvere valet, & æternum ignis extinguere incendium.**

Concludamus hæc omnia dicta de atrocissimo igne

igoc

Exempl.

igoe infernali, & eius æternitate, exemplo quod refert Vincentius in spec. Hist. l. 5. cap. 8. 2. ubi sic ait: Circa annos Domini mille nonaginta, in civitate Nannetis, duo Clerici literis affatim instructi, inter se multum amici, pactū inierunt, ut qui prior moreretur, alteri appareret infra triginta dies. Data vicissim fide, non multo post unus eorum obiit. Trigesimo autem die alteri vigilanti vultu exangui & pallido, eumque compellens interrogat: Agnosces me? Agnosco, inquit ipse, & miror quod tam tardè apparueris ille moram excusans, tandem inquit, adveni, & advenit meus, si volueris, tibi erit fructuosus, mihi planè inutilis, nam semper tuis additus sum supplicii. Ego, inquit, alter, te iuvabo orationibus, jeuniis, elemosinis multis. At ille respondit: Sine penitentia sunt iudicia Dei in inferno, dum rotas astra polus, dum pulsas littora pontus, pro criminibus meis puniar. Si totus mundus mihi remedia exquireret, æterna tamen & innumera penarum genera patiari. Et, ut aliquam ex meis penis cognoscas: En una. Proterdit manum faculo ulcere stillantem, curvatisque in volam digitis, tres guttas defluentis tabis super eum jecit, quarum duæ tempora, tertia frontem contingentes, cutem quasi ignito jaculo penetrarunt, foramen quicquid effluentes. Illoque ob dolorem inclamare, ait ei defunctus: Hoc erit tibi, quam diu viveris, & penarum mearum documentum, & salus, si volueris, monumentum. Vade muta habitum & animum, esto Monachus Redonis apud S. Melaniam. Cum verò ad id non responderet, rursus adiecit defunctus: Si dubites miser converti, lege litteras istas: hæc dicitis, manum protendit tetricis notis inscriptam, in quibus Satanas & omne inferorum satellitium Ecclesiastico cœtui gratias de sarcario emittebant, quod cum ipsi in nullo suis voluptatibus deessent, rãtum numerum animarum sibi subditarij patebant ad infernum descendere prædicationis incuria, quantum non viderint retroacta sæcula. His dictis disparuit, & socius cui apparuerat, vendens omnia & dans pauperibus, S. Melaniam adiit, & Monachus ibi factus, optimè conversatus est. Hæc ille.

Nec mireris, quod reprobi mortuali quando ad salutem vivorum appareant: id enim fit iussu & ordinatione Altissimi, qui & demones quandoque coegit salutis electorum esse ministros, licet pissimo affectu ferantur erga omnium salutem. Coegit enim eos veritatem aperire, quam cordi recondegerat. Notum quoque est de Epulone potente ut veritas fratribus suis aperiretur, ne in locum tormentorum cum ipso venirent, aucturi nimirum eius supplicium. Sic & hic potuit contingere.

Vitæ floriger.

De Verme, secunda inferni pena.

LECT. 19.

Secunda apud inferos pena per Vermem non PAR. I. morientium indicatur. De hoc verme frequenter fit mentio, tum in veteri quidem notum est illud Isaiæ: Vermis eorum non morietur, & ignis eorum inferos esse non extinguetur. Cui conformiter dicit Sapiens: Hamilia valde spiritum tuum, quia vindicta carnis impij ignis & vermis. Denique consonat his Iudith in suo Cantico canens: Dabit ignem & vermes in semine eorum, ut urantur, & sentiant usque in sempernum.

In novo autem Testamento, S. Marcus ter idem repetit quod Isaias: Si scandalizaverit te manus tua, abscinde illam: Bonum est tibi debilem introire in vitam, quam duas manus habentem ire in gehennam, in ignem extingubilem, ubi vermis eorum non morietur, & ignis non extinguetur. Et Ierosolus: Si per tuum scandalizaverit te, amputa illum: Bonum est tibi claudum introire in vitam æternam, quam duas pedes habentem mitti in gehennam ignis extingubilibus: Vbi vermis eorum non morietur, & ignis non extinguetur. Et iterum: Si oculus tuus scandalizaverit te, rejice eum: Bonum est tibi, de lacum introire in regnum Dei, quam duos oculos habentem mitti in gehennam ignis: ubi vermis eorum non morietur, & ignis non extinguetur. An existimas sine emphasi esse, quod in unica concionis epilogo, tertio voluerit Dominus illud ipsum repetere: Vbi vermis eorum non morietur, & ignis non extinguetur? Immo verò attentionem nostram specialiter hac repetitione excitare voluit, ut cum ipso frequenter rememoremus, & repetamus hunc versum nos concernentem pro tota æternitate: Vbi vermes eorum non morietur, & ignis non extinguetur. Nec enim nimis frequenter illud possumus occinere & feridè repetere, ut cordi valeamus inculcare. Et certè non sine mysterio in hoc versu Isaias suam terminavit prophetiam, ut nobis foret versus ille acer ad virtutem stimulus, & ad peccatum fugiendum, novissimaque consideranda. Ad hoc propheta terminavit librum, ad quod terminavit etiam seculum, ait Aug.

Aug. l. 20.

de civ. c. 20.

Vermis

numquam

morietur

remorsus

conscientia.

Sed quæritur, quis sit ille vermis, qui nunquam morietur? Dicendum primo, Vermem illum rectè dici conscientia remorsum, qui instar vermis & serpentis corrodentis tota æternitate impios continuo torquet cum aërore, & tristitia indicibili. Ita interpretantur multi ex SS. Patribus. Audiamus tres ex illis, ut in ore trium testium sit omne verbum, ut que sint tres velut Cantores, nobis post Christum præcentorem subincidentes illud: Vermis eorum non morietur, & ignis non extinguetur.

In primis hæc est vox S. Ambrosii, lib. 7. in Luc. c. 14. Ut multe excruditare febres nascuntur & vermes, quando quis intemperanter cibum sumit: ita si quis peccata peccatis accumularet, nec decoquat ea per penitentiam, sed misceat peccata peccatis, excruditatem

Testim. S.

Amb.

xxx

contra-